

JOHN
GRISHAM
HET VONNIS

AL MEER DAN 20 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Sam Cayhall, een fanatiek lid van de Ku-Klux-Klan, is veroordeeld voor de moord op twee Joodse kinderen. In de gevangenis van Mississippi wacht hij op de doodstraf. Dan biedt de jonge advocaat Adam Hall zijn diensten aan. Hij walgt van Sams racistische denkbeelden, maar wil hem toch vrijpleiten. Sam is namelijk Adams grootvader...

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

Van dezelfde auteur

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken, volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina: [Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

Het vonnis

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

The Chamber

© 1994 by John Grisham

Vertaling

Jan Smit

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

ISBN 978 90 449 7415 7

NUR 332

Behoudens of krachtens de in de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voorzover het maken van reprografische veelevoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Woord vooraf

Ik ben zelf advocaat geweest en heb mensen verdedigd die allerlei misdrijven hadden gepleegd. Maar geen van mijn cliënten is ooit van moord beschuldigd en ter dood veroordeeld. Ik ben nog nooit beroepsmatig in de dodengang geweest en heb nooit dezelfde dingen hoeven doen als de advocaat in dit verhaal.

Omdat ik een hekel heb aan research, heb ik gedaan wat ik meestal doe als ik een roman schrijf. Ik heb contact gezocht, en vriendschap gesloten, met advocaten die wel ervaring hadden op dit gebied. Ik heb hen op alle uren van de dag gebeld en om informatie gevraagd. Op deze plaats wil ik hen hartelijk danken.

Leonard Vincent is al jarenlang advocaat bij het gevangeniswezen van Mississippi en hij heeft de deuren van zijn kantoor voor me geopend. Hij heeft me geholpen bij de juridische aspecten, hij heeft me zijn dossiers laten zien, hij heeft me meegenomen naar de dodencellen en me een rondleiding gegeven door de uitgestrekte strafgevangenis van Mississippi, die kortweg bekendstaat als Parchman. Hij heeft me talloze verhalen verteld die op de een of andere manier hun neerslag hebben gevonden in dit boek. Leonard en ik worstelen nog steeds met het morele probleem van de doodstraf, en dat zal ook wel zo blijven. Mijn dank gaat ook uit naar zijn medewerkers en de bewaarders en het personeel van Parchman.

Jim Craig is een goede advocaat met een warm hart. Als directeur van het Mississippi Capital Defense Resource Center is hij de officiële raadsman van de meeste gedetineerden in de dodencellen. Hij heeft me wegwijs gemaakt in het ondoordringbare labyrint van de beroepsprocedures en de habeas corpus-wetgeving. De onvermijdelijke fouten zijn voor mijn rekening, niet voor de zijne.

Ik heb gestudeerd met Tom Freeland en Guy Gillespie, en ik dank hen voor hun bereidwillige hulp. Mijn vriend Marc Smirnoff is redacteur van *The Oxford American* en heeft zo-

als gewoonlijk mijn manuscript doorgewerkt voordat ik het naar New York stuurde.

Verder dank ik Robert Warren en William Ballard voor hun hulp. En zoals altijd gaat mijn bijzondere dank naar mijn beste vriendin, Renee, die nog altijd ieder hoofdstuk over mijn schouder meeleest.

Het besluit om een aanslag te plegen op het kantoor van de radicale jood werd vrij gemakkelijk genomen. Er waren maar drie mensen bij betrokken. De eerste was de man met het geld. De tweede was iemand uit de buurt die de omgeving kende. De derde was een jonge fanatiekeling die veel van explosieven wist en een ongelooflijk talent bezat om spoorloos te verdwijnen. Na de aanslag vluchtte hij naar Noord-Ierland, waar hij zich zes jaar verborgen hield.

De naam van het doelwit was Marvin Kramer. Hij kwam uit een familie die al vier generaties in de Mississippi-delta woonde en rijk was geworden met de handel. Kramer had een vooroorlogs huis in Greenville, een stad aan de rivier met een kleine maar invloedrijke joodse gemeenschap. Greenville was een aardig stadje waar zich weinig rassenconflicten voordeden. Kramer was advocaat geworden omdat hij de handel te saai vond. Zoals de meeste joden van Duitse afkomst was zijn familie uitstekend geïntegreerd in de cultuur van het Amerikaanse zuiden. De Kramers zagen zichzelf als gewone zuiderlingen die toevallig een ander geloof aanhingen. Ze hadden maar zelden te maken met antisemitisme. Ze pasten zich aan de maatschappij aan en bemoeiden zich met hun eigen zaken.

Maar Marvin was anders. Tegen het eind van de jaren vijftig had zijn vader hem naar Brandeis in het noorden gestuurd. Daar studeerde hij vier jaar, en daarna nog drie jaar rechten aan de universiteit van Columbia. Toen hij in 1964 in Greenville terugkwam, was de burgerrechtenbeweging inmiddels zeer actief in Mississippi. Marvin sloot zich erbij aan. Nog geen maand na de opening van zijn kleine advocatenkantoor werd hij met twee van zijn studiegenoten uit Brandeis gearresteerd omdat hij had geprobeerd zwarte kiezers in te schrijven. Zijn vader was woedend en zijn familie voelde zich opgelaten, maar Marvin trok zich er niets van aan. Toen hij vijftwintig was, werd hij voor het eerst met de dood be-

dreigd en vanaf dat moment droeg hij een wapen bij zich. Hij kocht ook een pistool voor zijn vrouw, een meisje uit Memphis, en gaf hun zwarte dienstmeisje opdracht een pistool in haar tasje bij zich te dragen. De Kramers hadden twee zoon-tjes, een tweeling van vijf jaar.

Het eerste burgerrechtenproces dat in 1965 door het kantoor van Marvin B. Kramer & Associés (er waren nog geen associés) werd aangespannen, richtte zich tegen plaatselijke ambtenaren die zich schuldig maakten aan discriminatie van zwarte kiezers. De zaak trok de aandacht in de hele staat en Marvins foto verscheen in de krant. Zo kwam zijn naam ook op de lijst van de Ku-Klux-Klan terecht, als een van de mensen die ze het leven zuur wilden maken. Kramer was een radicale jood met een baard en linkse ideeën, opgeleid aan een joodse universiteit in het noorden – een jood die zich het lot aantrok van de protesterende negers in de Mississippi-delta. Dat ging te ver.

Later deed het gerucht de ronde dat advocaat Kramer zijn eigen geld gebruikte om de borgsom te betalen voor gearresteerde Freedom Riders en burgerrechtenactivisten. Hij spande processen aan tegen gelegenheden waar uitsluitend blanken werden toegelaten. Hij betaalde mee aan het herstel van een zwarte kerk die door de Klan was opgeblazen. Hij ontving zelfs negers bij zich thuis. Hij hield lezingen voor joodse groeperingen in het noorden en spoorde hen aan zich in de strijd te mengen. Hij schreef vurige brieven aan kranten, waarvan er enkele werden afgedrukt. Advocaat Kramer marcheerde dapper zijn ondergang tegemoet.

De aanwezigheid van een nachtwaker die rustig tussen de bloemperkjes patrouilleerde maakte een aanslag op Kramers huis onmogelijk. Marvin betaalde de nachtwaker al twee jaar. Het was een zwaargewapende ex-politieman, en de Kramers bazuinden overal rond dat ze door een scherpschutter werden beschermd. Natuurlijk was de Klan op de hoogte van de nachtwaker en ze lieten hem wijselijk met rust. Daarom werd besloten tot een aanslag op Kramers kantoor.

De planning van de operatie kostte niet veel tijd, omdat er maar zo weinig mensen bij betrokken waren. De man met het geld, een kleurrijke rechtse profeet genaamd Jeremiah Dogan, was op dat moment Imperial Wizard van de Klan in

Mississippi. Zijn voorganger zat in de gevangenis en Jerry Dogan amuseerde zich kostelijk met het organiseren van bomaanslagen. Hij was niet dom. De FBI gaf later zelfs toe dat Dogan een vrij effectieve terrorist was geweest, omdat hij het vuile werk verdeelde onder kleine, autonome groepen die volledig onafhankelijk van elkaar opereerden. De FBI had heel wat infiltranten binnen de Ku-Klux-Klan en Dogan vertrouwde niemand, buiten een handjevol medeplichtigen. Hij was de grootste handelaar in tweedehands auto's in Mississippi en had veel geld verdiend met allerlei duistere zaakjes. Soms preekte hij in doopsgezinde kerkjes op het platteland. Het tweede lid van het team was een zekere Sam Cayhall, een Klan-lid uit Clanton in Ford County, drie uur rijden ten noorden van Meridian en een uur ten zuiden van Memphis. Cayhall was bij de politie bekend, maar de FBI wist niets over zijn connectie met Dogan. Hij werd als ongevaarlijk beschouwd omdat hij in een deel van Mississippi woonde waar de Klan nauwelijks actief was. Er waren de afgelopen tijd een paar kruisen verbrand in Ford County, maar van aanslagen was geen sprake. De FBI wist dat Cayhalls vader een Klan-lid was geweest, maar verder maakte de familie een passieve indruk. Het was een briljante zet van Dogan om Cayhall te rekruteren.

De aanslag op het kantoor van Kramer begon met een telefoontje op de avond van 17 april 1967. Jeremiah Dogan, die er terecht van uitging dat zijn telefoon werd afgeluisterd, wachtte tot middernacht en reed toen naar een telefooncel bij een benzinstation ten zuiden van Meridian. Hij vermoedde ook dat hij door de FBI werd geschaduwde, en daar had hij gelijk in. Ze hielden hem in de gaten, maar ze wisten niet met wie hij belde.

Sam Cayhall luisterde rustig, stelde een paar vragen en hing op. Hij ging weer naar bed, zonder zijn vrouw iets te vertellen. Ze was zo verstandig niets te vragen. De volgende morgen reed hij al vroeg naar het stadje Clanton. Zoals gewoonlijk ontbeet hij in The Coffee Shop en belde toen vanuit een telefooncel in het Ford County Courthouse.

Drie dagen later, op 20 april, vertrok Cayhall in de schemering uit Clanton en reed in twee uur naar Cleveland, een universiteitsstadje in de Mississippi-delta, een uur rijden van

Greenville. Hij wachtte veertig minuten op het parkeerterrein van een druk winkelcentrum, maar kon nergens een groene Pontiac ontdekken. Hij at een gebraden kip in een goedkope cafetaria en reed door naar Greenville om de omgeving van het advocatenkantoor van Marvin B. Kramer & Associés te verkennen. Twee weken eerder was hij al een dag in Greenville geweest en hij kende de stad vrij goed. Hij vond Kramers kantoor, reed toen naar zijn statige huis en daarna langs de synagoge.

Dogan had gezegd dat de synagoge later misschien aan de beurt zou komen, maar eerst wilden ze de joodse advocaat treffen. Om elf uur was Cayhall weer terug in Cleveland. De groene Pontiac stond niet bij het winkelcentrum geparkeerd, maar bij een wegrestaurant aan Highway 61, de tweede keuze. Hij vond het contactsleuteltje onder de voormat en reed een eind door de rijke akkers van de delta. Bij een landweggetje sloeg hij af, stopte en opende de kofferbak. In een kartonnen doos, onder een stapel kranten, vond hij vijftien staven dynamiet, drie slaghoedjes en een lont. Hij reed terug naar de stad en wachtte in het wegrestaurant, dat dag en nacht open was.

Om precies twee uur 's nachts liep het derde lid van het team het drukke restaurant binnen en ging tegenover Sam Cayhall zitten. Zijn naam was Rollie Wedge. Hij was hooguit tweeëntwintig, maar een veteraan in de strijd tegen de burgerrechten. Hij zei dat hij uit Louisiana kwam en nu ergens in de bergen woonde waar niemand hem kon vinden. Hoewel hij geen stoere verhalen ophing, zei hij wel een paar keer tegen Sam Cayhall dat hij verwachtte te zullen sterven in de strijd om de blanke overheersing. Zijn vader had een slopersbedrijf en van hem had Rollie geleerd hoe hij met explosieven moest omgaan. Zijn vader was ook lid van de Klan, vertelde Rollie, en had hem de leer van de haat bijgebracht.

Sam wist niet veel over Rollie Wedge en geloofde hem niet erg. Maar hij vroeg Dogan niet waar hij het joch had gevonden.

Ze dronken koffie en zaten een half uur te praten. Cayhalls kopje trilde soms in zijn hand, maar Rollie was onverstoorbbaar. Hij knipperde nauwelijks met zijn ogen. Ze hadden samen al een paar klussen opgeknapt en Cayhall verbaasde

zich steeds weer over de koelbloedigheid van zo'n jong knulletje. Hij had Jeremiah Dogan gezegd dat Rollie Wedge nooit zenuwachtig werd, zelfs niet als ze vlak bij het doelwit waren en hij de explosieven moest aanbrengen.

Wedge had op het vliegveld van Memphis een auto gehuurd. Hij haalde een kleine tas van de achterbank, sloot de auto af en liet hem achter bij het wegrestaurant. De groene Pontiac, met Cayhall achter het stuur, vertrok uit Cleveland en reed over Highway 61 naar het zuiden. Het was bijna drie uur 's nachts en de weg was verlaten. Een paar kilometer ten zuiden van het dorp Shaw draaide Cayhall een donkere grindweg op en stopte. Rollie zei hem dat hij in de auto moest blijven terwijl hij de explosieven inspecteerde. Sam gehoorzaamde. Rollie liep met zijn tas naar de kofferbak en controleerde het dynamiet, de slaghoedjes en de lont. Hij legde zijn tas achterin, sloot de kofferbak en gaf Sam opdracht om naar Greenville te rijden.

Om een uur of vier reden ze voor het eerst langs Kramers kantoor. De straat was donker en verlaten, en Rollie mompelde dat dit de eenvoudigste klus zou worden die ze ooit hadden gedaan.

'Jammer dat we zijn huis niet kunnen opblazen,' zei hij zacht, toen ze langs het huis van de advocaat reden.

'Ja, heel jammer,' zei Sam nerveus. 'Maar hij heeft een nachtwaker.'

'Dat weet ik. Geen probleem.'

'Misschien niet. Maar hij heeft ook kinderen.'

'Je moet ze afmaken als ze nog jong zijn,' meende Rollie.

'Kleine joodse ettertjes groeien op tot grote joodse etters.'

Cayhall stopte in een steegje achter Kramers kantoor en zette de motor af. Zachtjes openden de twee mannen de kofferbak, haalden de doos en de tas eruit en slopen langs een heg naar de achterdeur.

Sam Cayhall forceerde de achterdeur van het kantoor en binnen enkele seconden waren ze binnen. Twee weken eerder had Sam zich bij de receptioniste gemeld, zogenaamd om de weg te vragen, en daarna gevraagd of hij het toilet mocht gebruiken. In de gang, tussen de toiletten en Kramers kantoor, was een smalle kast met stapels oude dossiers en andere juridische rommel.

‘Blijf bij de deur en houd het steegje in de gaten,’ fluisterde Wedge zakelijk, en Sam deed wat hem was gezegd. Hij stond liever op de uitkijk dan de explosieven te moeten aanbren- gen.

Rollie zette de doos snel op de bodem van de kast en maakte het dynamiet gereed. Dat was niet zonder gevaar, en Sams hart bonsde in zijn keel terwijl hij wachtte. Hij stond altijd met zijn rug naar de explosieven toe, voor het geval er iets mis zou gaan.

Ze bleven nog geen vijf minuten in het kantoor. Toen waren ze weer buiten en slenterden nonchalant naar de groene Pon- tiac. Ze voelden zich onoverwinnelijk. Het ging allemaal zo gemakkelijk. Ze hadden een aanslag gepleegd op een make- laar – een joodse makelaar – in Jackson omdat hij een huis aan een zwart echtpaar had verkocht. Ze hadden een bom gelegd bij het kantoor van een kleine krant omdat de hoofd- redacteur zich genuanceerd had opgesteld in de rassenkwes- tie. En ze hadden een synagoge in Jackson opgeblazen, de grootste in Mississippi.

In het donker reden ze het steegje uit. Cayhall ontstak de koplampen van de Pontiac pas weer toen ze een zijstraat had- den bereikt.

Bij de vorige aanslagen had Wedge altijd een lont van vijftien minuten gebruikt, die hij aanstak met een simpele lucifer, net als bij vuurwerk. De twee mannen schepten er plezier in om naar de rand van de stad te rijden, met de raampjes open, totdat ze de explosie hoorden en de schokgolven voelden. Elke keer hadden ze dat zo gedaan, voordat ze er op hun ge- mak vandoor gingen.

Maar deze keer liep het anders. Sam nam ergens een ver- keerde afslag en opeens stonden ze voor een spoorwegover- gang met knipperende lichten. Er reed een goederentrein voorbij. Een lange goederentrein. Sam keek voortdurend op zijn horloge. Rollie zei niets. Toen de trein eindelijk was ge- passeerd, nam Sam opnieuw een verkeerde afslag. Ze waren nu vlak bij de rivier, in een straat met vervallen huizen. In de verte zagen ze een brug. Sam keek nog eens op zijn horloge. Over vijf minuten zou de grond gaan trillen en hij reed liever op een donkere, verlaten buitenweg als het zo ver was. Rollie schoof even heen en weer op zijn stoel alsof hij zich ergerde

aan zijn chauffeur, maar hij zei niets.

Weer een hoek en een volgende straat. Greenville was niet groot, en als hij een paar keer af sloeg, moest hij weer op bekend terrein komen. De volgende bocht was de laatste. Sam remde toen hij beseftte dat hij vanaf de verkeerde kant een eenrichtingsstraat in was gereden. Doordat hij zo abrupt remde, sloeg de motor af. Hij zette de hendel in de parkeerstand en startte. De startmotor draaide keurig rond, maar de motor sloeg niet aan. Ze roken de stank van benzine.

‘Verdomme!’ zei Sam met opeengeklemd tanden. ‘Verdomme.’

Rollie liet zich onderuit zakken en tuurde door het raampje.

‘Ik heb ’m verzopen!’ Sam draaide het sleuteltje nog eens om, maar met hetzelfde resultaat.

‘Straks is de accu leeg,’ zei Rollie kalm en onbewogen.

Sam was bijna in paniek. Hoewel hij verdwaald was, wist hij zeker dat ze nog niet ver van het centrum waren. Hij haalde diep adem en keek om zich heen. Toen wierp hij nog een blik op zijn horloge. Er waren geen andere auto’s te zien. Alles was rustig. De ideale situatie voor een bomaanslag. In gedachten zag hij de brandende lont op de houten vloer. Hij voelde de trillingen van de explosie al en hoorde het gebulder van brekend hout, beton, steen en glas. Verdomme, dacht Sam, straks worden we nog geraakt door rondvliegend puin. Hij probeerde zich te beheersen.

‘Je mag toch verwachten dat Dogan ons een behoorlijke auto geeft,’ mompelde hij bij zichzelf. Rollie gaf geen antwoord en staarde naar iets buiten de auto.

Er was al minstens een kwartier verstreken sinds ze Kramers kantoor hadden verlaten en de bom kon nu elk moment exploderen. Sam veegde het zweet van zijn voorhoofd en probeerde nog eens te starten. Gelukkig sloeg de motor aan. Hij grijnsde naar Rollie, die volkomen onverschillig leek. Sam reed een paar meter achteruit en ging er toen snel vandoor. De eerstvolgende straat kwam hem bekend voor en twee hoeken verderop waren ze weer in Main Street. ‘Wat heb je voor een lont gebruikt?’ vroeg Sam ten slotte toen ze Highway 82 bereikten, nog geen tien straten van Kramers kantoor.

Rollie haalde zijn schouders op alsof dat zijn zaak was en Sam zich er niet mee moest bemoeien. Sam remde af omdat

ze een stilstaande politiewagen passeerden en gaf weer gas toen ze bij de rand van de stad waren gekomen. Even later hadden ze Greenville achter zich gelaten.

‘Wat voor een lont heb je gebruikt?’ vroeg Sam weer, wat scherper nu.

‘Ik heb iets nieuws geprobeerd,’ antwoordde Rollie zonder hem aan te kijken.

‘Wat dan?’

‘Dat zou je toch niet begrijpen,’ zei Rollie.

Sam staarde nijdig voor zich uit. ‘Een tijdmechaniek?’ vroeg hij een paar kilometer verder.

‘Zoiets ja.’

De rit naar Cleveland verliep in stilte. Het was een vlak gebied. Terwijl de lichten van Greenville achter hen vervaagden, verwachtte Sam ieder moment een vuurbol te zien of een luid gerommel in de verte te horen, maar er gebeurde niets. Rollie Wedge viel zelfs in slaap.

Het was druk bij het wegrestaurant toen ze terugkwamen. Zoals altijd liet Rollie zich het eerst van zijn stoel glijden en gooide het portier achter zich dicht. ‘Tot de volgende keer,’ zei hij met een grijns door het open raampje, voordat hij naar zijn huurauto liep. Sam zag hem met stoere passen weglopen en verbaasde zich opnieuw over de koelbloedigheid van Rollie Wedge.

Het was inmiddels een paar minuten over half zes, en boven de donkere horizon in het oosten was al een oranje schijnsel te zien. Sam draaide de groene Pontiac de weg weer op en reed over Highway 61 naar het zuiden. Terug naar Greenville.

Het drama van de aanslag begon feitelijk omstreeks de tijd dat Rollie Wedge en Sam Cayhall in Cleveland afscheid namen. Het begon met de wekker op het nachtkastje niet ver van Ruth Kramers hoofdkussen. Toen die wekker om half zes, de vaste tijd, afliep, wist Ruth meteen dat ze behoorlijk ziek was. Ze had verhoging, een bonzende pijn in haar slapen en ze voelde zich misselijk. Marvin hielp haar naar de badkamer, waar ze een half uur bleef. Een kwaadaardig griepvirus waarde al een maand door Greenville rond en had nu ook het

huis van de Kramers gevonden.

Om half zeven maakte het dienstmeisje de tweeling – Josh en John, vijf jaar oud – wakker, hielp hen snel met wassen en aankleden en maakte het ontbijt klaar. Marvin vond het beter de kinderen gewoon naar de kleuterschool te brengen. Dan waren ze uit het huis en hopelijk ook bij het virus vandaan. Hij belde een bevriende arts voor een recept en gaf het dienstmeisje twintig dollar om over een uurtje de medicijnen te gaan halen bij de apotheek. Toen nam hij afscheid van Ruth, die op de vloer van de badkamer lag met een kussen onder haar hoofd en een zak ijsblokjes over haar gezicht, en vertrok met de twee jongens.

Niet zijn hele praktijk was gericht op burgerrechtenkwesities. Daarmee had hij in het Mississippi van 1967 niet het hoofd boven water kunnen houden. Hij behandelde ook criminele zaken en andere civiele kwesities, zoals echtscheidingen, bestemmingsplannen, faillissementen en onroerend goed. En ondanks het feit dat zijn vader nauwelijks meer met hem sprak en de rest van de Kramers zijn naam niet op hun lippen wilde nemen, besteedde Marvin dertig procent van zijn tijd aan familie zaken. Deze ochtend moest hij om negen uur op de rechtbank zijn voor een geding om een stuk grond van zijn oom.

De tweeling vond het prachtig op zijn kantoor. Ze hoefden pas om acht uur op de kleuterschool te zijn, zodat Marvin nog even kon werken voordat hij de jongens moest wegbrengen, op weg naar de rechtbank. Dit gebeurde ongeveer eens per maand. Er ging nauwelijks een dag voorbij waarop een van de tweeling niet aan Marvin vroeg of ze mee naar kantoor mochten voordat hij hen naar school bracht.

Omstreeks half acht kwamen ze op kantoor aan. De tweeling liep meteen naar het bureau van Marvins secretaresse, waar een grote stapel getypte vellen lag, klaar om te worden gesneden, gekopieerd, geniet en in enveloppen gestoken. Het was een groot, rommelig gebouw. In de loop van de tijd waren er steeds kamertjes bij gebouwd. De voordeur kwam uit in een kleine hal met de balie van de receptioniste, bijna recht onder de trap. Tegen een wand stonden vier stoelen voor wachtende cliënten. Onder de stoelen lagen tijdschriften verspreid. Rechts en links waren kleine kantoren voor de advocaten –

Marvin had inmiddels associés – en vanuit de hal liep een vijftieng meter lange gang rechtstreeks naar achteren, zodat de achterkant van het gebouw vanaf de voordeur al te zien was. Marvin had het grootste kantoor beneden, de laatste deur links, naast het kleine toilet en de smalle bergkast. Tegenover de kast was het kantoor van Marvins secretaresse Helen, een goed geproportioneerde jongedame van wie Marvin al achttien maanden droomde.

Boven, op de eerste verdieping, waren de kleine kantoren van nog twee advocaten met hun secretaresses. De tweede verdieping, waar geen verwarming of airconditioning was, werd als opslagruimte gebruikt.

Normaal kwam Marvin tussen half acht en acht uur op kantoor omdat hij graag nog een uurtje rust had voordat zijn collega's arriveerden en de telefoon begon te rinkelen. Zoals gewoonlijk was hij die vrijdag de 21e april als eerste op kantoor. Hij opende de voordeur, deed het licht aan en stapte de hal binnen. Streng zei hij tegen de tweeling dat ze geen rommel mochten maken op Helens bureau, maar ze renden de gang door en hoorden hem niet. Josh had de schaar al in zijn hand en John de nietmachine tegen de tijd dat Marvin zijn hoofd om de hoek van de deur stak en hen nog eens waarschuwde. Glimlachend liep hij naar zijn kantoor, waar hij al snel in zijn onderzoek verdiept was.

Om ongeveer kwart voor acht, zou Marvin zich later in het ziekenhuis herinneren, nam hij de trap naar de tweede verdieping om een oud dossier te halen dat – zoals hij toen dacht – van belang was voor de zaak die hij voorbereidde. Mompeled in zichzelf liep hij snel de trap op. Dat oude dossier zou hem het leven redden. Hij hoorde zijn zoontjes lachen in de gang.

De schok van de explosie verbreidde zich horizontaal en verticaal met een snelheid van driehonderd meter per seconde. Vijftien staven dynamiet in het hart van een gebouw met houten balken maakten er binnen enkele seconden een ruïne van. Maar het duurde een volle minuut voordat het puin en de splinters weer naar de aarde waren teruggekeerd. De grond trilde als bij een lichte aardbeving en getuigen vertelden later dat de glasscherven nog een eeuwigheid op Greenville leken neer te regenen.

Josh en John Kramer bevonden zich nog geen vijf meter van het centrum van de explosie en waren gelukkig op slag dood. Ze hoefden niet te lijden. Hun verminkte lichamen werden door de brandweer onder een tweeënhalve meter hoge puinhoop teruggevonden. Marvin Kramer werd eerst tegen het plafond van de tweede verdieping gesmeten en stortte toen bewusteloos in de rokende krater beneden, samen met de restanten van het dak. Twintig minuten later werd hij gevonden en met spoed naar het ziekenhuis gebracht. Binnen drie uur waren zijn beide benen vanaf de knie geamputeerd.

Het tijdstip van de explosie was exact veertien minuten voor acht, en dat was eigenlijk nog een geluk. Een half uur later zouden alle kantoren bezet zijn geweest. Helen, Marvins secretaresse, kwam juist uit het postkantoor, vier straten verderop, en voelde de kracht van de explosie. Tien minuten later zou ze op kantoor zijn geweest om koffie te zetten. David Lukland, een jonge medewerker, woonde drie straten van zijn werk en had juist de voordeur achter zich dichtgetrokken toen hij de klap hoorde en voelde. Tien minuten later zou hij achter zijn bureau op de eerste verdieping hebben gezeten om zijn post door te nemen.

In het aangrenzende gebouw brak een kleine brand uit, die snel werd bedwongen maar tot nog grotere consternatie leidde. De dichte rook joeg de voorbijgangers alle kanten op. Twee voetgangers raakten gewond. Een balk van een meter lang kwam honderd meter verder op de stoep neer, stuitte één keer en raakte mevrouw Mildred Talton recht in het gezicht toen ze uit haar auto stapte en in de richting van de explosie keek. Ze hield er een gebroken neus en een pijnlijke schaafwond aan over, maar daar kwam ze wel overheen.

De tweede verwonding was kleiner, maar veel belangrijker. Een zekere Sam Cayhall liep langzaam naar het advocatenkantoor van Marvin Kramer toen de grond zo hevig begon te trillen dat hij zijn evenwicht verloor en over de stoeprand struikelde. Toen hij overeind krabbelde, werd hij in zijn nek en zijn linkerwang geraakt door rondvliegend glas. Hij dook weg achter een boom toen de scherven en brokstukken op hem neerdaalden. Met open mond staarde hij naar de verwoesting die zich voor zijn ogen voltrok en sloeg toen op de vlucht.

Het bloed droop van zijn wang en maakte vlekken op zijn overhemd. Maar hij verkeerde in een shocktoestand en kon zich er later niet veel van herinneren. In dezelfde groene Pontiac reed hij uit het centrum weg. Waarschijnlijk zou hij voor de tweede keer uit Greenville zijn ontsnapt als hij goed had nagedacht en beter had opgelet. Twee politiemannen in een patrouillewagen waren op weg naar de explosie in de zakenwijk toen ze een Pontiac tegenkwamen die om de een of andere reden niet uitweek naar de berm. De politiewagen stormde met knipperend zwaailicht en loeiende sirene op hem af. De agenten claxonnerden en vloekten, maar de groene Pontiac bleef midden op de weg staan en gaf geen krimp. De agenten stopten, renden naar de wagen toe, rukten het portier open en zagen een man die onder het bloed zat. Ze legden Sam de handboeien om, duwden hem hardhandig achter in de politiewagen en brachten hem naar het bureau. De Pontiac werd in beslag genomen.

De bom die de Kramer-tweeling doodde, was uiterst primitief: vijftien staven dynamiet, stevig bijeengebonden met zwart isolatieband. Maar er was geen lont. In plaats daarvan had Rollie Wedge een tijdmechaniek gebruikt: een simpele opwindwekker. Hij had de grote wijzer eraf gehaald en een klein gaatje in de wijzerplaat geboord, tussen de cijfers zeven en acht. In dat gaatje had hij een metalen pen gestoken. Zodra de kleine wijzer die pen zou raken, zou de stroomkring worden gesloten en de bom exploderen. Rollie had meer tijd gewild dan de vijftien minuten die een lont hem kon geven. Bovendien beschouwde hij zichzelf als een expert en had hij met nieuwe methoden willen experimenteren.

Misschien was de grote wijzer krom, of de wijzerplaat niet helemaal vlak. Misschien had Rollie in zijn enthousiasme de wekker te strak opgewonden of niet strak genoeg. Misschien zat het metalen pennetje scheef. Het was immers Rollies eerste poging met een tijdmechaniek. Of misschien werkte het precies zoals zijn bedoeling was geweest.

Maar wat de reden of het excuus ook was, bij de aanslagen van Jeremiah Dogan en de Ku-Klux-Klan in Mississippi was het eerste joodse bloed gevloeid. En dat betekende meteen het einde van de campagne.

Toen de lichamen waren weggehaald, grendelde de politie van Greenville de directe omgeving af en hield de menigte op afstand. Enkele uren later werd het onderzoek overgedragen aan een FBI-team uit Jackson, en nog voordat het donker was begon een slopersploeg de puinhopen te doorzoeken. Tientallen FBI-agenten hadden de vermoeiende taak om ieder klein dingetje op te rapen, te bekijken, aan iemand anders te laten zien en op te bergen om het ooit als onderdeel van de puzzel te kunnen gebruiken. Een leeg katoenpakhuis aan de rand van de stad werd gehuurd om al het gevonden materiaal in op te slaan.

Na verloop van tijd zou de FBI bevestigen wat aanvankelijk al werd gedacht: dynamiet, een tijdmechaniek en een paar draden. Een simpele bom, gefabriceerd door een amateur die zich gelukkig mocht prijzen dat hij zichzelf niet opgeblazen had.

Marvin Kramer werd snel overgebracht naar een duurdere kliniek in Memphis. Zijn toestand bleef drie dagen kritiek maar stabiel. Ruth Kramer werd met een shock in het ziekenhuis opgenomen, eerst in Greenville, later werd ze per ambulance naar dezelfde kliniek in Memphis vervoerd. Daar deelde het echtpaar Kramer dezelfde kamer en dezelfde hoeveelheid kalmeringsmiddelen. Artsen en familieleden hielden de wacht. Ruth was in Memphis geboren en getogen, dus had ze genoeg vrienden in die stad.

Twee dagen verstreken voordat Ruths zuster de moed bijeenraapte om het onderwerp van de begrafenis ter sprake te brengen.

Toen het stof rond Marvins kantoor was opgetrokken, veegden de burens – winkeliers en kantoorpersoneel – de scherven bijeen. Fluisterend keken ze toe terwijl de politie en andere hulpdiensten met het graafwerk begonnen. Al snel deed in Greenville het gerucht de ronde dat er al een verdachte was

aangehouden. Tegen de middag van de eerste dag was algemeen bekend dat de man Sam Cayhall heette, dat hij uit Clanton in Mississippi kwam, dat hij lid was van de Klan en dat hij op de een of andere manier zelf gewond was geraakt bij de aanslag. Hij zou verantwoordelijk zijn voor nog meer aanslagen, waarbij mensen waren gedood en afschuwelijk verminkt. Maar tot nu toe waren alleen arme negers het slachtoffer geworden. Een ander verhaal prees de briljante, heldhaftige politie van Greenville, die al binnen enkele seconden na de explosie de krankzinnige moordenaar te pakken had gekregen. Om twaalf uur 's middags bevestigde de plaatselijke tv-station wat iedereen al wist: dat de twee jongetjes waren omgekomen, dat hun vader ernstig gewond was geraakt en dat een zekere Sam Cayhall was gearresteerd.

Het scheelde niet veel of Sam Cayhall had voor een borgsom van dertig dollar weer kunnen vertrekken. Tegen de tijd dat hij op het politiebureau aankwam, had hij zich voldoende hersteld om zijn excuses te maken tegenover de agenten dat hij niet snel genoeg opzij was gegaan. Hij werd vastgehouden op een onnozele aanklacht en in een politiecel gezet totdat zijn zaak was afgehandeld en hij weer naar huis kon gaan. De twee agenten vertrokken haastig naar de plek van de explosie.

Een bewaarder die ook als EHBO'er dienst deed, kwam met een gedeukte eerstehulpkist en waste het geronnen bloed van Sams gezicht. Hij bloedde niet meer. Sam herhaalde nog eens dat hij bij een vechtpartij in een bar gewond was geraakt. Het was een ruige nacht geweest. De EHBO'er vertrok en een uur later verscheen een assistent-bewaarder voor het schuifraampje van de cel met nog meer papieren. Weigering om doorgang te verlenen aan een politiewagen, luidde de aanklacht. Daarop stond een borgsom van dertig dollar. Als Sam het geld contant wilde betalen, kon hij vertrekken zodra de papieren waren ingevuld en de auto was vrijgegeven. Sam ijsbeerde zenuwachtig door de cel, keek op zijn horloge en wreef zachtjes over de wond op zijn wang.

Hij zou moeten vluchten. Zijn arrestatie was genoteerd, en het zou niet lang duren voordat die klojo's zijn naam in verband zouden brengen met de aanslag. Hij moest hier dus vandaan. Hij zou uit Mississippi verdwijnen, zich misschien

bij Rollie Wedge aansluiten en naar Brazilië of zo'n soort land vertrekken. Dogan zou hun het geld wel geven. Hij zou Dogan bellen zodra hij uit Greenville vandaan was. Zijn auto stond nog bij het motel in Cleveland. Daar zou hij de Pontiac achterlaten, naar Memphis rijden en op een Greyhound stappen.

Ja, dat was de beste oplossing. Het was heel stom van hem geweest om naar de plaats van de aanslag terug te gaan, maar als hij zijn hoofd koel hield, zouden die eikels hem wel vrijlaten.

Een half uur verstreek voordat de assistent-bewaarder terugkwam met nog een formulier. Sam betaalde hem dertig dollar contant en kreeg een kwitantie. Hij volgde de man door een smalle gang naar de balie van het bureau, waar hij een dagvaarding kreeg om over twee weken voor de politierechter van Greenville te verschijnen. 'Waar is mijn auto?' vroeg hij terwijl hij de dagvaarding opvouwde.

'Die komt eraan. Wacht hier maar even.'

Sam keek op zijn horloge en wachtte nog een kwartier. Door een raampje in een metalen deur zag hij auto's komen en gaan op het parkeerterrein voor het bureau. Twee zuiplappen werden door een forse agent naar de balie gesleurd. Sam hipte van zijn ene voet op de andere en wachtte.

Ergens achter hem zei een onbekende stem rustig: 'Meneer Cayhall?'

Sam draaide zich om en stond oog in oog met een kleine man in een verschoten pak. De man hield hem een penning onder de neus.

'Ik ben rechercheur Ivy van de politie van Greenville. Ik wil u een paar vragen stellen.' Ivy wees naar een rij houten deuren in een gang en Sam liep gehoorzaam met hem mee.

Sam zei niet veel toen hij aan het vuile bureau tegenover rechercheur Ivy zat. Ivy was voor in de veertig, maar zijn haar was al grijs en hij had diepe rimpels rond zijn ogen. Hij stak een Camel zonder filter op, bood er Sam een aan en vroeg hoe hij aan die snijwonden in zijn gezicht kwam. Sam speelde met de sigaret maar stak hem niet op. Hij was al jaren geleden met roken gestopt en hoewel hij op dit belangrijke moment wel trek had in een saffie, tikte hij zachtjes met de sigaret

ret op het bureau. Zonder Ivy aan te kijken antwoordde hij dat hij gevochten had.

Ivy bromde wat, met een kort lachje, alsof hij dat antwoord wel had verwacht. Sam wist meteen dat de man geen groentje was. Hij werd bang en zijn handen begonnen te trillen. Dat ontging Ivy natuurlijk niet. Waar was die vechtpartij? Met wie? En wanneer? Wat had u in Greenville te zoeken terwijl u hier drie uur rijden vandaan woont? Hoe komt u aan die auto?

Sam zei niets. Ivy bestookte hem met vragen, waarop Sam niet reageerde omdat leugens tot nog meer leugens zouden leiden en Ivy hem binnen de kortste keren in de val zou hebben gelokt.

‘Ik wil een advocaat spreken,’ zei Sam ten slotte.

‘Geweldig, Sam. Dat lijkt me een heel goed idee.’ Ivy stak nog een Camel op en blies een dichte rookwolk naar het plafond.

‘Vanochtend hadden we hier een bomaanslag, Sam. Wist je dat?’ vroeg Ivy op spottende toon.

‘Nee.’

‘Heel tragisch. Het kantoor van een advocaat, Kramer, is opgeblazen. Een uur of twee geleden. Waarschijnlijk het werk van Kluckers. We hebben hier geen Kluckers, maar meneer Kramer is joods. Laat me eens raden... je weet nergens van.’

‘Nee.’

‘Heel, heel triest, Sam. Weet je, meneer Kramer had twee kleine jongetjes, Josh en John, die toevallig bij hem op kantoor waren toen de bom explodeerde.’

Sam haalde diep adem en keek Ivy aan. Ga door, zeiden zijn ogen.

‘En die twee jochies, vijf jaar oud... schattige kereltjes... zijn opgeblazen, Sam. Morsdood.’

Sam boog langzaam zijn hoofd tot zijn kin bijna op zijn borst rustte. Hij was verslagen. Een dubbele moord. Advocaten, processen, rechters, jury's, de gevangenis – alles kwam in één keer op hem af en hij sloot zijn ogen.

‘Misschien heeft hun vader nog geluk. Hij is naar het ziekenhuis gebracht en wordt nu geopereerd. Die kleine jochies liggen in het rouwcentrum. Heel tragisch, Sam. Maar jij weet zeker niets van die bom?’

‘Nee. Ik wil een advocaat spreken.’

‘Natuurlijk.’ Ivy stond langzaam op en verliet de kamer.

Het stukje glas in Sams gezicht werd door een arts met een pincet verwijderd en naar een FBI-laboratorium gestuurd. De analyse was geen verrassing: hetzelfde glas als in de ramen van Kramers kantoor. De groene Pontiac leidde al snel naar Jeremiah Dogan uit Meridian. In de kofferbak werd een lont met een lengte van vijftien minuten aangetroffen. Een besteller meldde zich en verklaarde tegenover de politie dat hij de auto omstreeks vier uur 's nachts bij Kramers kantoor had gezien.

De FBI liet de pers meteen weten dat Sam Cayhall al heel lang lid was van de Ku-Klux-Klan en dat hij nog van enkele andere bomaanslagen werd verdacht. De zaak was opgelost, dachten ze, en ze maakten de politie van Greenville hun complimenten. J. Edgar Hoover gaf persoonlijk een verklaring uit.

Vijf dagen na de aanslag werd de Kramer-tweeling begraven op een kleine begraafplaats. Op dat moment woonden er 146 joden in Greenville, en met uitzondering van Marvin Kramer en zes anderen, waren ze allemaal aanwezig – evenals het dubbele aantal verslaggevers en fotografen die uit het hele land waren toegestroomd.

Sam zag de foto's van de begrafenis en las de verslagen de volgende morgen in zijn kleine cel. De assistent-bewaarder, Larry Jack Polk, was een onnozele figuur die vriendschap met hem had gesloten omdat hij – zoals hij Sam al snel had toegefluisterd – neven had die ook bij de Klan zaten. Zelf had hij ook lid willen worden, maar zijn vrouw vond het niet goed. Iedere ochtend bracht hij Sam kranten en verse koffie. Larry Jack bewonderde Sam om de aanslag die hij had gepleegd.

Behalve de paar woorden die nodig waren om Larry Jack te vriend te houden, zei Sam bijna niets. De dag na de aanslag was hij officieel beschuldigd van een dubbele moord, en dus doemde het beeld van de gaskamer voor hem op. Hij weigerde nog iets tegen Ivy of de FBI te zeggen. Ook de verslaggevers probeerden met hem te praten, maar ze kwamen niet langs Larry Jack. Sam belde zijn vrouw en zei dat ze in Clan-

ton moest blijven met de deuren dicht. Hij zat alleen tussen de cementblokken van zijn cel en begon een dagboek.

Voordat Rollie Wedge in verband kon worden gebracht met de aanslag, moest hij eerst door de politie worden opgespoord. Sam Cayhall had een eed afgelegd als Klan-lid en die eed was hem heilig. Hij zou nooit, nooit een ander lid verlinken. En hij hoopte vurig dat Jeremiah Dogan er net zo over dacht.

Twee dagen na de aanslag werd T. Louis Brazelton, een dubieuze strafpleiter met een opvallend kapsel, voor het eerst in Greenville gesignaleerd. Hij was in het geheim lid van de Klan en had in Jackson en omstreken een beruchte reputatie opgebouwd met de verdediging van allerlei tuig. Hij wilde zich kandidaat stellen als gouverneur, beweerde dat zijn programma de overleving van het blanke ras zou veiligstellen, dat de FBI een duivelse organisatie was, dat zwarten bescherming verdienden maar van blanken gescheiden moesten blijven, enzovoort. Hij was door Jeremiah Dogan ingehuurd om Sam Cayhall te verdedigen en – nog belangrijker – ervoor te zorgen dat Cayhall zijn mond hield. De FBI zat Dogan op zijn huid vanwege de groene Pontiac en hij was bang dat hij als medeplichtige zou worden aangeklaagd.

Medeplichtigen, zei T. Louis meteen tegen zijn nieuwe cliënt, zijn net zo schuldig als de werkelijke daders. Sam luisterde maar zei niet veel. Hij had van Brazelton gehoord en vertrouwde hem nog niet erg.

‘Luister, Sam,’ zei T. Louis alsof hij het tegen een domme leerling had, ‘ik weet wie die bom heeft geplaatst. Dat heeft Dogan me verteld. Als ik goed tel, zijn er nu vier mensen... ik, jij, Dogan en Wedge... die dat weten. Dogan is er bijna zeker van dat ze Wedge nooit zullen vinden. Ze hebben geen contact gehad, maar dat joch is sluw genoeg en zit waarschijnlijk al in het buitenland. Dus blijven alleen jij en Dogan over. Eerlijk gezegd verwacht ik dat Dogan ieder moment kan worden aangeklaagd. Maar de politie zal grote moeite hebben hem vast te houden zolang ze niet kunnen bewijzen dat hij betrokken was bij de samenzwering om het kantoor van die jood op te blazen. En dat zal ze niet lukken als jij het hun niet vertelt.’

‘Dus ik kan ervoor opdraaien?’ vroeg Sam.

‘Nee. Als je je mond maar houdt over Dogan. Je moet alles ontkennen. We verzinnen wel een verklaring voor die auto. Laat dat maar aan mij over. Ik zal het proces laten verplaatsen naar een ander district, misschien ergens in de heuvels of een andere plaats waar geen joden wonen. Een volledig blanke jury kan ik zo om mijn vinger winden. Die maakt nog helden van ons, let op mijn woorden. Ik regel het wel.’

‘Dus je denkt niet dat ze me zullen veroordelen?’

‘Natuurlijk niet. Geloof me nou maar, Sam. We moeten een jury krijgen van echte Amerikanen, mensen zoals jij, Sam. Allemaal blanken, die het ook niet leuk vinden dat hun kinderen straks naar scholen moeten waar nikkertjes op zitten. Brave burgers, Sam. Daar zoeken we er twaalf van uit, die zetten we achter de jurytafel en dan vertellen we hun hoe die vervloekte joden dat burgerrechtgedoe hebben aangemoe-digd. Geloof me, Sam, het is een fluitje van een cent.’ Met die woorden boog T. Louis zich over de wiebelende tafel, klopte Sam op zijn arm en zei: ‘Vertrouw maar op mij. Ik heb dit al eerder bij de hand gehad.’

Later die dag kreeg Sam handboeien om en werd hij tussen een groep agenten naar een wachtende politiewagen gebracht. Op weg naar de auto werd hij gefotografeerd door een legertje fotografen. Een andere groep van deze opdringerige lieden stond bij de rechtbank te wachten toen Sam daar aankwam met zijn gevolg.

Hij verscheen voor de plaatselijke rechter met zijn nieuwe advocaat, de weledelgeleerde T. Louis Brazelton, die de eerste zitting meteen liet verdagen en geroutineerd nog een paar andere technische punten afhandelde. Twintig minuten nadat hij uit het huis van bewaring was vertrokken, was Sam weer terug. T. Louis beloofde dat hij over een paar dagen zou terugkomen om de strategie te bepalen, liep toen naar buiten en voerde een fraaie show op voor de verslaggevers.

Het duurde een maand voordat de belangstelling van de media voor Greenville begon af te nemen. Op 5 mei 1967 werden Sam Cayhall en Jeremiah Dogan officieel beschuldigd van moord met voorbedachten rade. De plaatselijke officier van justitie verklaarde luidkeels dat hij de doodstraf zou eisen. De naam van Rollie Wedge werd nooit genoemd. De

plaatselijke politie en de FBI wisten niet eens dat hij bestond. T. Louis, die nu beide verdachten verdedigde, verzocht met succes om een andere plaats voor de rechtszaak en op 4 september 1967 begon het proces in Nettles County, driehonderd kilometer van Greenville. Het werd een circus. De Ku-Klux-Klan sloeg zijn tenten op op het grasveld voor het gerechtshof en hield bijna ieder uur een luidruchtige demonstratie. Er werden leden uit andere staten aangevoerd en er was zelfs een lijst met gastsprekers. Sam Cayhall en Jeremiah Dogan werden voorgesteld als symbolen van de blanke suprematie en hun namen werden voortdurend gescandeerd van onder de witte puntmutsen van hun bewonderaars.

De pers wachtte en keek toe. De rechtszaal zat vol met radio- en tv-verslaggevers en schrijvende journalisten, en de minder gelukkigen moesten genoeg nemen met een plaatsje onder de bomen op het grasveld. Ze keken naar de Klan-leden, luisterden naar hun toespraken, en hoe meer ze keken en fotografeerden, des te langer werden de speeches.

In de rechtszaal verliep alles zeer voorspoedig voor Cayhall en Dogan. Brazelton trok zijn trukendoos open, liet twaalf 'blanke patriotten' – zoals hij hen noemde – in de jury plaatsnemen en schoot toen de aanklacht van de officier vol gaten. Het belangrijkste was dat de officier slechts over omstandige bewijzen beschikte. Niemand had Sam Cayhall de bom zien plaatsen. T. Louis benadrukte dat met klem in zijn openingsbetoog en zijn woorden troffen doel. Cayhall werkte gewoon voor Dogan, die hem met een boodschap naar Greenville had gestuurd, en toevallig was hij op het ongelukkige moment in de buurt van Kramers kantoor geweest. T. Louis had tranen in zijn ogen toen hij aan die twee kleine jochies dacht. De lont in de kofferbak van de Pontiac was daar waarschijnlijk achtergelaten door de vorige eigenaar, een zekere Carson Jenkins, een wegenbouwer uit Meridian. Carson Jenkins bevestigde dat hij bij zijn werk vaak dynamiet gebruikte en dat hij vermoedelijk een lont in de Pontiac had laten liggen toen hij de auto aan Dogan had verkocht. Carson Jenkins, een rustige, hardwerkende kleine man, gaf les aan een zondagschool en maakte een volstrekt betrouwbare indruk. Hij was ook lid van de Ku-Klux-Klan, maar dat wist de FBI weer niet. T. Louis had zijn getuigenverklaring goed geregeld.

Het feit dat Cayhall zijn eigen auto bij een wegrestaurant in Cleveland had achtergelaten, was nooit ontdekt door de politie of de FBI. Bij zijn eerste telefoontje vanuit de gevangenis had Sam zijn vrouw gezegd dat ze hun zoon Eddie moest vragen om de auto meteen uit Cleveland op te halen. Dat was een meevaller voor de verdediging.

Maar het sterkste argument van T. Louis Brazelton was toch dat niemand kon bewijzen dat zijn cliënten ooit een samenzwering hadden beraamd. Daarom vraag ik u, juryleden van Nettles County, hoe u deze mannen naar de gaskamer zou kunnen sturen?

Na vier dagen trok de jury zich terug om te beraadslagen. T. Louis wist zeker dat zijn cliënten zouden worden vrijgesproken. De officier wist het bijna zeker. De Kluckers op het grasveld roken de overwinning en deden er nog een schepje bovenop.

Uiteindelijk werd het geen vrijspraak of veroordeling. Tot ieders verbazing wilden twee van de juryleden de verdachten schuldig verklaren. Ze lieten zich niet ompraten en na anderhalve dag moest de jury de rechter berichten dat zij er niet uitkwam. Het proces werd nietig verklaard en voor het eerst in vijf maanden mocht Sam Cayhall weer naar huis.

Maar de officier tekende onmiddellijk beroep aan. Het tweede proces werd een half jaar later gehouden in Wilson County, opnieuw een landelijk district, vier uur rijden van Greenville en een uur vanaf de plaats van de eerste rechtszaak. Omdat potentiële juryleden bij het eerste proces door de Ku-Klux-Klan zouden zijn bedreigd, besloot de rechter – om redenen die nooit duidelijk werden – de zaak te verplaatsen naar een gebied waar het wemelde van Kluckers en hun sympathisanten. De jury was weer uitsluitend blank en zeker niet joods. T. Louis vertelde dezelfde verhalen met dezelfde conclusies. Carson Jenkins hing dezelfde leugens op.

De officier paste zijn strategie wat aan, maar het mocht niet baten. Hij veranderde de aanklacht van moord in doodslag, zodat de jury de verdachten bij een veroordeling niet naar de gaskamer hoefde te sturen.

Eén ding was anders bij het tweede proces. Marvin Kramer zat in een rolstoel op de voorste rij en staarde de juryleden

drie dagen lang strak aan. Ruth had het eerste proces willen bijwonen, maar was teruggegaan naar Greenville, waar ze met emotionele problemen weer in het ziekenhuis was opgenomen. Marvin was sinds de aanslag verscheidene malen geopereerd en zijn artsen hadden hem niet toegestaan de voorstelling in Nettles County mee te maken.

De meeste juryleden meden zijn blik. Ze zaten van het publiek afgekeerd en toonden voor een jury opmerkelijk veel belangstelling voor de getuigen. Maar één jonge vrouw, Sharon Culpepper, zelf moeder van een tweeling, keek Marvin regelmatig aan. Zijn ogen smeekten haar om gerechtigheid.

Sharon Culpepper was dan ook de enige van de twaalf juryleden die in eerste instantie voor een veroordeling stemde. Twee dagen lang werd ze door haar collega's verbaal onder vuur genomen en beledigd. Ze scholden haar uit en brachten haar aan het huilen, maar Sharon hield koppig vol.

Zo eindigde het tweede proces met een onbesliste jury van elf stemmen tegen één. De rechter verklaarde het proces ongelukkig en stuurde iedereen naar huis. Marvin Kramer keerde terug naar Greenville en vandaar naar Memphis voor nog een operatie. T. Louis Brazelton paradeerde in het licht van de schijnwerpers. De officier deed geen beloften over een nieuw proces. Sam Cayhall reisde stilletjes naar Clanton terug, met het vaste voornemen zich nooit meer met Jeremiah Dogan in te laten. En de Imperial Wizard zelf kwam triomfantelijk in Meridian aan, waar hij tegen zijn mensen pochte dat de strijd om de blanke suprematie nog maar pas begonnen was, dat het goed het kwaad had verslagen, enzovoort.

De naam van Rollie Wedge was maar één keer ter sprake gekomen. Tijdens een lunchpauze bij het tweede proces had Dogan tegen Cayhall gefluisterd dat hij bericht had gekregen van het joch. De boodschapper was een onbekende, die Dogans vrouw had aangesproken in een gang buiten de rechtszaal. De boodschap was duidelijk. Wedge was in de buurt. Hij hield zich ergens in de bossen schuil. Als Dogan of Cayhall zijn naam zou noemen, zou hun huis of hun gezin worden opgeblazen.